

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 11.9.2012
COM(2012) 491 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

EU:n yhdennetyn meripolitiikan edistyminen

{SWD(2012) 255 final}

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

EU:n yhdenmetytyn meripolitiikan edistyminen

1. JOHDANTO

Euroopan meret ja valtameret ovat rikkaita ja usein aliarvioituja innovaatioiden, kasvun ja työllisyyden lähteitä. Ne tuottavat arvokkaita ekosysteemipalveluja ja resursseja, joista kaikki mereen liittyvät toimet ovat riippuvaisia. Yhdenmetyllä meripolitiikalla on siitä alkaen, kun se luotiin vuonna 2007, pyritty lisäämään Euroopan meritalouden kestävästä kehitystä ja parantamaan meriympäristön suojelua helpottamalla kaikkien merialan toimijoiden yhteistyötä eri alojen ja maiden välillä.

Taloustilanne on nyt viisi vuotta myöhemmin perin pohjin erilainen. EU pyrkii Eurooppa 2020 -strategian avulla saamaan Euroopan talouden takaisin raiteilleen työllisyyden, kilpailukyvyn ja sosiaalisen koheesion lisäämiseksi. Meritalouden kasvupotentiaali on mahdollisuus, joka Euroopan on merellisenä mantereena tarpeen hyödyntää. EU on vuodesta 2009 alkaen käynnistänyt kaikilla meriin liittyvillä politiikan aloilla keskeisiä aloitteita Euroopan kilpailukyvyn parantamiseksi. Yhdenmetystä meripolitiikasta, jonka avulla voidaan välttää menojen ja työn päällekkäisyys ja edistää mereen liittyvien toimintojen kestävästä kehitystä, on ollut konkreettista hyötyä Euroopan taloudelle ja jäsenvaltioiden merielinkeinoille.

Euroopassa toteutetaan parhaillaan julkisten menojen leikkauksia, joten on ehdottoman tärkeää saavuttaa rajallisin keinoin mahdollisimman hyvät tulokset. Merellä toteutettavista toimista tulee yhteistyön avulla kustannustehokkaampia ja tietojen käyttö tehostuu. Koska meren uusia käyttötapoja kehitetään päivittäin, on tärkeää, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön vakaita suunnittelujärjestelmiä, jotka kannustavat pitkän aikavälin investointeihin ja kansainväliseen johdonmukaisuuteen.

Tutkimuksiin tehtävien investointien avulla on voitava hyödyntää meritalouteen liittyvät innovointimahdollisuudet täysipainoisesti. Merien ja merenkulkualan tutkimusta koskeva EU:n strategia on auttanut tämän tavoitteen saavuttamisessa. Meristrategiapuitedirektiivi mahdollistaa meriemme ja valtameriemme kestävä hallinnoinnin. Kestävyys on ennakoedellytys meritalouden kehittämiseksi, ja se edistää Euroopan pitkän aikavälin kilpailukykyä parantavia kehittyneitä teknologioita.

Neuvosto ja Euroopan parlamentti panivat tyytyväisinä merkille vuonna 2009 laaditun ensimmäisen kertomuksen yhdenmetytyn meripolitiikan edistymisestä ja kehottivat komissiota raportoimaan jatkokehityksestä vuonna 2012. Tässä toisessa kertomuksessa kuvaillaan EU:n yhdenmetyssä meripolitiikassa ja mereen liittyvissä alakohtaisissa politiikoissa vuosina 2010–2012 saavutettua edistymistä¹. Siinä korostetaan niiden vaikutusta Eurooppa 2020 -strategian

¹ Jokaista kertomuksessa mainittua aloitetta koskevat tarkemmat tiedot ja viitteet löytyvät liitteenä olevasta asiakirjasta SWD(2012) 255 final.

tavoitteisiin esittelemällä konkreettisia saavutuksia, jotka auttavat luomaan kasvua, tehostamaan luonnonvarojen käyttöä ja säästämään julkisia varoja.

2. MERITALOUDEN VAIKUTUS KASVUUN JA TYÖLLISYYTEEN

2.1. Sininen kasvu

Komissio antoi syyskuussa 2012 tiedonannon *Sininen kasvu – meritalouden ja merenkulkualan kestävä kasvun mahdollisuudet*. Tavoitteena on käynnistää jäsenvaltioiden, alueiden ja kaikkien merkityksellisten sidosryhmien kanssa yhteinen aloite sinisen talouden tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

Komission vuonna 2010 lanseeraamassa tutkimuksessa yleisiksi pullonkauloiksi on määritelty oikeanlaisen osaamisen puute, riskipääoman saatavuus, hajanaiset merialan tiedot, ympäristöhaasteet ja vaikeat suunnitteluprosessit. Jäsenvaltioissa on käynnissä toimia osaamisvajeen korjaamiseksi – esimerkiksi kannustamalla yrityksiä ja oppilaitoksia muodostamaan klustereita. Yhdennetyn meripolitiikan aloitteissa puututaan tieto- ja suunnitteluongelmiin. Eräät alat kaipaavat kuitenkin kohdennetumpaa lähestymistapaa. Sen vuoksi kertomuksessa on kasvun ja työpaikkojen lisäämiseksi tarvittavien lisätoimenpiteiden ehdottamiseksi analysoitu syvällisemmin viittä alaa, joilla on kasvupotentiaalia. Kyseiset alat ovat meri- ja rannikkomatkailu, valtamerten uusiutuvat energialähteet, merten mineraalivarat, vesiviljely ja sininen bioteknologia.

2.2. Meriliikenne

Meriliikennepalvelut ovat olennaisen tärkeitä, jotta Euroopan talous pystyy kilpailemaan maailmanlaajuisesti. Komissio laati vuonna 2011 *liikennettä koskevan valkoisen kirjan*. Siinä tarkennetaan meriliikennestrategian suuntaviivat vuoteen 2018 saakka seuraavasti: kyky tuottaa kustannustehokkaita meriliikennepalveluja; EU:n merenkulkualan pitkän aikavälin kilpailukyky; ja saumattomien kuljetusketjujen luominen matkustajille ja rahdille eri liikennemuodoissa.

Vuonna 2009 esitetyn tiedonannon *Esteetön eurooppalainen meriliikennealue* jatkoksi tuli vuonna 2010 voimaan ilmoitusmuodollisuuksia koskeva direktiivi. Kyseisellä aloitteella yksinkertaistetaan ja yhdenmukaistetaan hallinnollisia toimintatapoja EU:n sisäisen meriliikenteen lisäämiseksi.

Komissio ehdotti vuonna 2011 *uusia suuntaviivoja Euroopan laajuisille verkoille* laajentaakseen merten moottoriteiden asemaa Euroopan tärkeimpinä liikennekäytävinä. Komissio toimii monivuotisten ehdotuspyyntöjen myötä edelläkävijänä liikenteen ympäristövaikutusten vähentämisen ja liikenteen tehokkuuden lisäämisen alalla.

2.3. Energia

Euroopan kansallaiset, teollisuus ja talous ovat riippuvaisia turvallisesta, varmasta, kestävästä ja kohtuuhintaisesta energiasta. Merituulivoima edistää osaltaan tavoitetta, jonka mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuuden olisi vuonna 2020 oltava 20 prosenttia. Se on yksi painopisteistä EU:n *strategisessa energiateknologiasuunnitelmassa*, jota noudattaen jäsenvaltiot ja komissio pyrkivät vahvistamaan pitkän aikavälin lähestymistavan teknologian kehittämiseen ja demonstrointiin. Lisäksi tutkimuksen puiteohjelmasta ja *Euroopan älykäs energiahuolto* -ohjelmasta tuetaan tuuli- ja

merienergiateknologian kehittämistä, joka edistää merkittävästi rannikkoalueilla tapahtuvaa kasvua.

Komissio ehdotti vuonna 2011 suuntaviivoja *Euroopan laajuisten energiaverkkojen kehittämistä ja yhteentoimivuutta* koskevien sääntöjen vahvistamiseksi. Niissä määriteltiin ensisijaiset energiakäytävät, mukaan luettuina Pohjanmeren tuulivoimaverkko ja Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliittäntäsuunnitelma.

2.4. Laivanrakennus

Euroopan merenkulkuteollisuudella on vahvojen innovointi- ja suunnitteluvalmiuksiensa ansiosta strateginen rooli ilmastonmuutoksen, ilman saastumisen, energiatehokkuuden ja offshore-toimintojen kehittämisen kaltaisten haasteiden ratkaisemisessa. Eräs strateginen ratkaisu alan haasteisiin on *LeaderSHIP*-aloite, jolla pyritään lisäämään kilpailukykyä niiden alojen pohjalta, joilla EU:lla on teknologinen johtoasema. Aloitetta tarkastellaan parhaillaan uudelleen, jotta siinä voidaan ottaa huomioon tulevaisuuden mahdollisuudet, jotka liittyvät merenkulun viherryttämiseen ja toiminnan monipuolistamiseen uusille liiketoiminta-aloille, kuten merituulivoiman alalle.

Laivanrakennusteollisuuden valtiontukea koskevissa puitteissa määritellään, millaiset valtiontuet ovat sallittuja telakoille. Uudet puitteet hyväksyttiin joulukuussa 2011, ja ne ovat voimassa vuoden 2013 loppuun asti. Niihin sisältyy erityismääräyksiä laivanrakennusalan innovaatiotuesta ja aluetuesta sekä vientiluotoista. Niiden laajennettuun soveltamisalaan kuuluvat nyt myös sisävesialukset sekä kelluvat ja liikkuvat offshore-rakenteet.

2.5. Kalastus- ja vesiviljely

EU:n kalastusallalla on useita toisiinsa liittyviä ongelmia. Kalakannat ovat liikapyydettyjä, osassa laivastoja taloudellinen tilanne on epävarma tukien suuresta määrästä huolimatta, kalastusalan työpaikkoja ei koeta houkutteleviksi, ja monien kalastuksesta riippuvaisten rannikkoyhteisöjen tilanne on epävakaa.

Komissio hyväksyi heinäkuussa 2011 joukon aloitteita, joihin sisältyy myös uusia lainsäädäntöehdotuksia, *yhteisen kalastuspolitiikan* uudistamiseksi. Uudistuksella pyritään varmistamaan edellytykset kestävälle ja ekosysteemiä kunnioittavalle kalastukselle sekä turvaamaan elintarvikkeiden laatu, rannikkoyhteisöjen elinvoimaisuus, yritysten kannattavuus sekä houkuttelevien ja turvallisempien työpaikkojen tarjonta. Ehdotusten ytimenä ovat kalavarojen hyödyntämisen osalta pitkän aikavälin hallinnointi selkein kestävyystavoittein sekä epätaloudellisten käytäntöjen lopettaminen. Tukea myönnetään myös toimintatapojen valintojen perustana olevien tietojen parantamiseen ja paremman täytäntöönpanon ja valvonnan varmistamiseen.

Tätä siirtymää täydentää *Euroopan meri- ja kalatalousrahasto*, jonka tehtävänä on parantaa kestävyyttä ja pienimuotoisen rannikkokalastuksen suorituskykyä, edistää vesiviljelyä, tukea työpaikkojen luomista meriyhteisöihin ja turvata meriasioissa kustannustehokkuus.

3. ERI ALOJEN JA MAIDEN VÄLINEN YHTEISTYÖ OPTIMAALISTEN KASVUEDELLYTYSTEN VARMISTAMISEKSI MERITALOUDELLE

Yhdennetyn meripolitiikan avulla vahvistetaan johdonmukainen strategia merielinkeinojen kestävä kehityksen parantamiseksi. Koordinointi on tarpeen, jotta voidaan hallinnoida niitä

kasvavia vaikutuksia, joita mereen liittyvillä toiminnoilla on toisiinsa ja ympäristöön, varmistaa Euroopan kansalaisten turvallisuus ja säilyttää ammattitaitoinen työvoima.

3.1. Rannikolla ja merellä toteutettavien toimintojen kestävä käytön maksimointi

Eri alat kilpailevat keskenään merialueiden tilasta ja resursseista. Merten hyödyntämistapojen väliset konfliktit ja merialueiden kysyntä lisääntyvät jatkuvasti erityisesti uusien offshore-toimintojen vuoksi. Koska Eurooppa on vakavan talouskriisin kourissa, tarvitsemme välineitä, jotka saavat aikaan kasvua helpottamalla monien toimintojen samanaikaista toteuttamista ja vähentävät ympäristövaikutuksia.

Merten aluesuunnittelu sekä rannikkoalueiden yhdenmety käyttö ja hoito takaavat merialueita koskevan tehokkaan monialaisen ja rajatylittävän suunnittelun ja rannikkoalueiden hallinnoinnin. Ne ovat ratkaisevan tärkeitä kestävyuden takaamiseksi, oikeudellisen ennakoitavuuden tarjoamiseksi ja sijoittajille ja toimijoille sekä erityisesti rajat ylittävillä alueilla toimiville aiheutuvien kustannusten alentamiseksi.

Rannikkoalueiden yhdenmety käyttöä ja hoitoa koskevien kansallisten strategioiden toteuttamisessa edistytty, mutta 16:lta jäsenvaltiolta vuonna 2011 saaduissa raporteissa on suuria eroavaisuuksia. *Barcelonan yleissopimukseen liittyvä rannikkoalueiden yhdenmetyyn käyttöön ja hoitoon liittyvä pöytäkirja* tuli voimaan vuonna 2011, jolloin rannikkoalueiden yhdenmetystä käytöstä ja hoidosta tuli pakollista Välimeren rannikolla sijaitseville jäsenvaltioille.

Komissio tukee EU:n yhteisten puitteiden kehittämistä merten aluesuunnittelulle ja on ilmoittanut tekevänsä *merten aluesuunnittelua ja rannikkoalueiden yhdenmetyä käyttöä ja hoitoa koskevan lainsäädäntöehdotuksen* ennen vuoden 2012 loppua. Ehdotuksessa on otettu huomioon merten aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdenmety käytön ja hoidon tuottamia taloudellisia hyötyjä ja vaikutuksia koskevat tutkimukset, kaksi rajatylittävää yhteistyötä koskevaa pilottihanketta ja rannikkoalueiden yhdenmetyyn käyttöön ja hoitoon liittyviä parhaita toimintatapoja käsittelevä Ourcoast-portaali.

3.2. Euroopan kansalaisten ja meriteollisuuden suojele mereen liittyviltä uhilta

Noin 80 prosenttia EU:n ulkomaankaupasta tapahtuu meritse. Merenkulkualan lisääntynyt taloudellinen toiminta edellyttää turvallista ja vakaata toimintaympäristöä. Vuonna 2010 hyväksytyn etenemissuunnitelman mukaisesti komissio pyrkii luomaan EU:n merenkulkualalle *yhteisen tietojenvaihtoympäristön* (CISE). Se parantaa merivalvonnan yleistä tehokkuutta ja kustannustehokkuutta mahdollistamalla asianmukaisen, laillisen, turvallisen ja tehokkaan tietojenvaihdon eri alojen ja maiden välillä kaikkialla EU:ssa.

Tämän työn pohjana käytetään kahdesta pilottihankkeesta, MARSUNO ja BluemassMed, saatuja onnistuneita tuloksia. CISE:n perustaminen on ensimmäinen askel kohti parempaa tietojenvaihtoa noin 400:n eri puolilla EU:ta toimivan alakohtaisen viranomaisen välillä. Lisäksi se on ensimmäinen askel kohti paremman koordinoinnin aikaansaamista meriliikenteeseen, kaupallisten alusten suojeleluun, laivastojen tarjoamiin puolustustehtäviin, laittoman maahanmuuton torjuntaan ja tullivalvontaan, laittoman kalastuksen ja saastumisen ehkäisemiseen sekä meriympäristön säilyttämiseen liittyvien toimintojen välillä.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat vuodesta 2009 alkaen olleet keskeisessä roolissa *meriturvallisuuden* parantamisen alalla. Tavoitteena on poistaa liikenteestä alikuntoisia aluksia, parantaa matkustajien ja miehistöjen suojeleluu, estää onnettomuuksia ja vähentää

ympäristön pilaantumisen riskiä. Vuonna 2009 annetun *kolmannen meriturvallisuuspaketin* täytäntöönpano parantaa eurooppalaisten lippuvaltioiden laatua, luokituslaitosten tekemää työtä, alusten tarkastamista satamissa, liikenteen seurantaa, onnettomuuksien tutkintaa ja uhrien suojelua.

Euroopan merirajojen turvaaminen on jäsenvaltioille haaste. Vuonna 2011 komissio ehdotti *Euroopan rajavalvontajärjestelmän* luomista. Tavoitteena on vahvistaa Schengen-ulkorajojen valvontaa ja luoda tiedonvaihtomekanismi, jonka avulla jäsenvaltioiden rajavalvontaviranomaiset voivat vähentää merellä menetettyjen ihmishenkien ja EU:hun laittomasti tulevien maahanmuuttajien määrää.

3.3. Merialan työllisyys ja työmahdollisuudet

Monilta merialan yrityksiltä puuttuu työntekijöitä, joilla on oikea pätevyys, ammattitaito ja kokemus. On ryhdytty toimiin houkuttelevien merialan ammattien luomiseksi eri alojen ja maiden välisen liikkuvuuden ja tulevien tarpeiden ennakkoinnin pohjalta.

Vuoteen 2018 ulottuvan meriliikennestrategian hyväksynnän jälkeen *merialan työllisyyttä ja kilpailukykyä käsittelevä erityistyöryhmä* antoi kesäkuussa 2011 suosituksia, joiden mukaan olisi saatettava päätökseen tarkastelu, joka koskee merenkulkualan työntekijöiden kuulumattomuutta EU:n työlainsäädännön soveltamisalaan, saatettava ajan tasalle merenkulkijoiden koulutusta koskeva direktiivi ja varmistettava ILO:n merityötä koskevan yleissopimuksen täytäntöönpano.

EU:n työmarkkinaosapuolten neuvottelukomitea hyväksyi 21. toukokuuta 2012 sopimuksen, jolla pannaan täytäntöön osia kalastusalan työtä koskevasta ILO:n yleissopimuksesta nro 188 kalastajien työolojen parantamiseksi kalastusaluksilla. EU:n työmarkkinaosapuolten yhteisestä pyynnöstä komissio voi ehdottaa, että tämä sopimus pannaan täytäntöön EU:n direktiivillä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 155 artiklan mukaisesti. Ensisijaisesti arvioitaisiin sitä, että sopimus on täysin yhdenmukainen voimassa olevan EU:n lainsäädännön kanssa.

Seitsemänneistä tutkimuksen puiteohjelmasta on vuosina 2007–2010 myönnetty merien ja merenkulkualan tutkimustoimintaan noin 1,4 miljardia euroa, joka vastaa noin 6,4 prosenttia kyseisestä puiteohjelmasta. Tästä määrästä on käytetty 89 miljoonaa euroa tutkijoiden liikkuvuuteen ja koulutukseen.

Nämä aloitteet palvelevat täysipainoisesti Eurooppa 2020 -strategian lippulaivahankkeita *Uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelma* ja *Nuoret liikkeellä*, joiden tavoitteena on lisätä työllisyyttä ja parantaa koulutuksen laatua EU:ssa.

4. TUTKIMUS, OSAAMINEN JA LOPPUKÄYTTÄJÄT: TUTKIMUKSEN JA TEOLLISUUDEN VÄLISEN KUILUN KAVENTAMINEN

Euroopan meriteollisuus perustuu innovointiin ja korkealaatuisiin markkinoihin. Komissio vahvistaa tätä kilpailuetua kehittämällä kunnianhimoisen merentutkimusohjelman ja lisäämällä merialan tietoihin liittyviä innovointimahdollisuuksia.

4.1. Euroopan merialaa koskevan johtoaseman varmistaminen innovoinnin ja tutkimuksen avulla

Komissio on vuoden 2008 lopulta lähtien toteuttanut *merien ja merenkulkualan tutkimusta koskevaa EU:n strategiaa* meritalouden arvon maksimoimiseksi kestäväällä tavalla.

EU on vuosina 2007–2010 myöntänyt meriä koskevaan tutkimukseen ja innovointiin rahoitustukea 1,4 miljardia euroa 644 hankkeen välityksellä. Meriin ja merenkulkualaan liittyviin monialaisiin hankkeisiin on kolmen yhteisen seitsemänteen puiteohjelmaan kuuluvan *Ocean of Tomorrow* -ehdotuspyynnön kautta myönnetty EU:n rahoitusta yhteensä 134 miljoonaa euroa. Tätä toimintaa täydennettiin käynnistämällä vuonna 2012 koordinoituja erityisaloitteita meristrategiapuitedirektiivin täytäntöönpanon tukemiseksi yhteensä 42 miljoonan euron suuruisella EU:n rahoituksella.

Myös parannetut hallintomekanismit, kuten *MARCOM+* -foorumi ja *EMAR2RES*-kumppanuus edistävät johdonmukaisempaa tutkimusta parantamalla tutkijoiden, teollisuuden ja päätöksentekijöiden välistä vuorovaikutusta.

Euroopan komission *Yhteinen tutkimuskeskus (YTK)* on tarjonnut riippumattomia näyttöön perustuvia tieteellisiä lausuntoja esimerkiksi EU:n kalastus-, ympäristö- ja meriturvallisuuspolitiikan kehittämisen tueksi.

4.2. Meriosaamisen jakaminen innovaatioiden, investointien ja viisaan päätöksenteon helpottamiseksi

Osaamisen parantaminen on olennaisen tärkeää kestävän kasvun sekä terveiden ja tuottavien valtamerten kannalta. Nykyisten merialan tietojen hajanaisuus kuluttaa monia tällaisia tietokokonaisuuksia nopeasti tarvitsevien tiedonkäyttäjien resursseja. *Euroopan meripoliittinen seurantakeskus ja tietoverkko (EMODnet)* parantaa tietojen saatavuutta ja vähentää käyttäjille aiheutuvia kustannuksia, edistää innovointia ja vähentää epävarmuutta meriemme luonteesta. Meriosaaminen 2020 -aloitteella pyritään tarjoamaan kattavat puitteet tietovirran sujuvoittamiseksi ensimmäisistä paikallistason havainnoista aina tietojen tulkintaan, käsittelyyn ja Euroopan laajuiseen levitykseen asti.

Komissio ja yli 50 organisaatiota tekevät yhteistyötä laatiakseen Euroopan merenpohjista saumattoman monitasoisen digitaalisen kartan, joka on yritysten, tutkijoiden ja viranomaisten käytettävissä viimeistään vuonna 2020. Hydrografian, geologian, kemian, biologian ja elinympäristöjen aloille perustetut 'temaattiset tiedonkeruuryhmät' ovat jo auttaneet ymmärtämään paremmin EU:n tiedonhaltijoiden harjoittamaa tietopolitiikkaa. Kyseisistä viidestä ryhmästä neljä on asettanut maksuttomien internet-portaalien välityksellä saataville tietoja, joita oli aikaisemmin vaikea saada.

Asiasta esitetään runsaasti yksityiskohtaisia tietoja EMODnetin väliarvioinnissa, jonka komissio hyväksyi elokuussa 2012 yhdessä vihreän kirjan "Meriosaaminen 2020 – merenpohjan kartoituksesta meriennusteisiin" kanssa.

5. MERIPOLITIIKAN ALUEELLISET HYÖDYT

Rannikkoseuduilla on uusiutuvia luonnonvaroja, jotka ovat keskeisessä asemassa meritalouden kasvun sekä vesi-, aalto-, tuuli-, vuorovesi- ja biomassaaenergian kannalta. Rannikkomatkatilu on riippuvainen houkuttelevista ja terveistä meriympäristöistä. Koska

sosiaalinen syrjäytyminen voi olla erityisen korostunutta rannikkoalueilla ja saarilla, on ehdottoman tärkeää kehittää osallisuutta edistävä meritalous.

5.1. Aluepolitiikka

Eurooppa on sekä alueellinen että merellinen kokonaisuus. Yhteyksiä olisi parannettava, jotta merialoilla voitaisiin tukea maalla tapahtuvaa kasvua. Vuoden 2011 tiedonannossa *Aluepolitiikka älykkään kasvun tukena Euroopassa 2020* kansallisia ja alueellisia hallituksia luomaan *älykkään erikoistumisen foorumeita*, jotka keskittyvät tutkimus-, alue-, yritys-, innovaatio- ja koulutuspolitiikkaan. Tällainen lähestymistapa helpottaa rannikkoalueiden ja niiden talouksien kehittämiseen tähtäävän suunnittelun koordinoitua.

Yksi edistysaskel tähän suuntaan on *yhteisiä sääntöjä* ja *yhteistä strategiakehystä* koskeva ehdotus, jonka tavoitteena on liittää yhteen koheesio-, maaseudun kehittämis-, kalastus- ja meripolitiikan investointiprioriteetit vuosina 2014–2020.

EU:n aluepoliittisella rahoituksella on tuettu monia merialan hankkeita. Esimerkkeinä voidaan mainita suolanpoistoyksiköt ja merellä toteutettavat infrastruktuurihankkeet aaltoenergian tuottamisen esittelemiseksi. Monilla EU:n *rajat ylittävän yhteistyön ohjelmilla* on myös edistetty meritalouden kasvua. Näihin kuuluvat hankkeet, joissa tarkastellaan levän mahdollisuuksia biopolttoaineen lähteenä ja parhaita käytäntöjä sopeutua ilmastonmuutokseen rannikkoalueilla.

5.2. Merialuestrategiat

Merialueiden tasolla toteutettava rajat ylittävä yhteistyö on tehokas lähestymistapa meritalouden kehittämiseen ja meriympäristön suojeluun. *Merialuestrategioissa* otetaan huomioon Euroopan merialueiden taloudelliset erityispiirteet ja varmistetaan julkisten varojen parempi käyttö. Sovittamalla olemassa olevat EU:n ja kansalliset varat sovittuihin ensisijaisiin kasvutavoitteisiin ne toimivat merialueiden talouden moottoreina.

Itämeren aluetta koskeva EU:n strategia on tuottanut yli 80 lippulaivahanketta, joiden yksityiskohtaisia vaikutuksia kuvaillaan kesäkuussa 2011 annetussa edistymiskertomuksessa. Strategia sisältää toimenpiteitä aluksista peräisin olevan saastumisen vähentämiseksi, kestäväen lähimerenkulun kehittämiseksi, rehevöitymiseen puuttumiseksi, innovatiivisille pk-yrityksille suunnattujen uusien klusterien luomiseksi, tutkimuksen tukemiseksi ja merivalvontajärjestelmien yhdentämiseksi.

Marraskuussa 2011 hyväksyttiin *Atlantin valtameren aluetta koskeva meristrategia*. Sen tavoitteena oli edistää työpaikkojen luomista ja kasvua Atlantin alueella hyödyntämällä alueella olevia mereen liittyviä mahdollisuuksia. Atlantti-foorumi määrittelee ensisijaisia toimia vuonna 2013 hyväksyttävässä toimintasuunnitelmassa. Tämä mahdollistaa EU:n rakennerahoituksen strategisen käytön meritalouden kasvun tukemiseen kaudella 2014–2020.

Vuonna 2009 hyväksyttiin tiedonanto *meripolitiikan hallintotapojen parantamisesta Välimerellä*. Sen tavoitteena on parantaa meriasioiden hallintoja ja ympäristönsuojelua. Alueet ja jäsenvaltiot ovat suunnanneet Euroopan alueelliseen yhteistyöhön kaudeksi 2007–2013 myönnettävää rahoitusta uudelleen merialan tavoitteisiin. Euroopan naapuruuspolitiikkaan liittyvässä IMP-MED -hankkeessa myönnetään nyt teknistä apua merestä saatavan kasvun tueksi ja meripoliittisen päätöksenteon parantamiseksi EU:n ulkopuolisissa kumppanimaissa.

Italia, Slovenia, Kreikka ja Kroatia harjoittavat tiiviimpää merialan yhteistyötä osa-alueiden tasolla *Adrian- ja Joonianmerellä*. Kehitteillä on meristrategia kasvua edistävien painopistealueiden määrittämiseksi ja EU:n rahoituksen järjeistämiseksi.

Myös *Mustanmeren* alueella toteutettava yhteistyö etenee Bulgarian ja Romanian kanssa lokakuussa 2011 järjestetyn korkean tason ideointikokouksen seurauksena.

Komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja hyväksyivät kesäkuussa 2012 tiedonannon, joka sisältää 28 toimintaehdotusta EU:n rakentavalle toiminnalle *arktisella alueella*. Siinä tuetaan tietoon, vastuuseen ja sitoutuneeseen toimintaan perustuvaa arktisen alueen tehokasta suojelua ja hoitoa, jotta voitaisiin vastata alueen strategisiin, taloudellisiin ja ympäristöhaasteisiin.

6. MERIEKOSYSTEEMIEN SUOJELU — KASVUN EDELLYTYS JA KASVUTEKIJÄ

EU:lla on maailman laajin merialue. Valtamerten tulevan biologisen monimuotoisuuden ja meritalouden kasvun ylläpitämiseksi on tarpeen varmistaa meriekosysteemien terveys. Ottaen huomioon, että Euroopan merialan yritykset ovat usein huippuosaajia innovatiivisen ympäristötekniikan alalla, ympäristölainsäädäntö tukee myös EU:n taloudellista kehitystä.

6.1. Terveiden meriekosysteemien haaste

Vuoden 2008 *meristrategiapuitedirektiivi* on yhdenmestyn meripolitiikan ympäristöpilari. Sen yleisenä tavoitteena on saavuttaa ympäristön hyvä tila EU:n merivesissä vuoteen 2020 mennessä.

Tähän tavoitteeseen pyrittäessä on saavutettu useita välitavoitteita. Vuonna 2010 komissio teki päätöksen ympäristön hyvän tilan arvioinnissa käytettävissä vertailuperusteista ja menetelmästandardeista, joita jäsenvaltiot käyttävät kehittäessään seurantaohjelmia ja kustannustehokkaita toimenpiteitä varmistaa merivesiensä ympäristön hyvän tilan. Lisäksi komissio selvensi vuonna 2011 merivesien alkuarvioinnin ja ympäristön hyvää tilaa koskevien vertailuperusteiden välisiä yhteyksiä.

Natura 2000 -verkoston perustaminen on edistynyt hyvin, mutta siinä on edelleen aukkoja erityisesti merellä. Komissio antoi vuonna 2011 *suuntaviivat lintu- ja elinympäristödirektiivien soveltamisesta jokisuilla ja rannikkoalueilla* kiinnittäen erityistä huomiota satamien kehittämiseen ja ruoppaukseen. Komission LIFE+ -rahoitusvälineestä tuetaan Natura 2000 -verkoston hoitoa meriympäristössä edistämällä innovatiivisia suojelutoimenpiteitä ja valmiuksien kehittämistä.

6.2. Ilmastomuutokseen sopeutuminen ja sen lieventäminen

Ilmastomuutos voi johtaa rannikkoalueilla dramaattisiin vaikutuksiin, joita ovat esimerkiksi rannikkojen suojeluun kohdistuvat uhat, eroosio, tulvat ja merenpinnan kohoaminen, ja muihin meriympäristöön kohdistuviin paineisiin yhdistyneinä nämä vaikutukset voivat olla vielä suurempia. Komissio perusti maaliskuussa 2012 ilmastomuutosportaalin (*European Climate Adaptation Platform*), joka on ilmastomuutoksen vaikutuksia ja haavoittuvuutta koskevia tietoja tarjoava kattavin internetsivusto. Sen tarkoituksena on tukea päättäjiä niiden laatiessa toimenpiteitä, joita sopeutuminen ilmastomuutokseen edellyttää myös rannikkoalueilla.

6.3. Alusten aiheuttaman ilman pilaantumisen torjunta

Kansainvälisestä meriliikenteestä aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen osuus on nykyisin noin 3 prosenttia maailman kasvihuonekaasupäästöistä. Tämän osuuden uskotaan kasvavan lisääntyvän maailmankaupan ja meriliikenteen kysynnän vuoksi. Komissio asetti vuonna 2011 tavoitteeksi alentaa EU:n meriliikenteestä aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä 40 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Euroopan meriturvallisuusvirasto, Euroopan ympäristökeskus, Suomen Ilmatieteen laitos ja Kansainvälinen merenkulkujärjestö ovat käynnistäneet yhteistyöhankkeita alusten aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen seuraamiseksi Euroopassa.

Lisäksi komissio antoi vuonna 2011 ehdotuksen, joka koskee direktiivin 1999/32/EY muuttamista ihmisten terveyteen ja happamoitumiseen vaikuttavien meriliikenteen rikkipäästöjen alentamiseksi merkittävällä tavalla ja ilmanlaatuongelmien vähentämiseksi EU:ssa.

7. MERIASIOIDEN PAREMPI HOITO

Hyvä hallinnointi ja koordinointi jäsenvaltioissa, rannikkoalueilla, yrityksissä ja sidosryhmissä sekä näiden kesken on ehdottoman tärkeää, jotta meritalouden kehittäminen on mahdollisimman tehokasta ja kestävä. Tietojen ja parhaiden käytäntöjen virta voi nopeuttaa investointeja ja innovaatioita sekä parantaa samalla ympäristönsuojelua.

7.1. Kehitys jäsenvaltioissa

Jäsenvaltiot soveltavat meritaloutensa kehittämiseen enenevässä määrin koordinoituja lähestymistapoja. Tätä varten on kehitetty joko kansallisia strategioita, kuten Ranskassa, Portugalissa tai Saksassa, tai erityisaloitteita, joita ovat esimerkiksi Yhdistyneen kuningaskunnan Marine Bill, Tanskan meristrategia tai Irlannin tiedestrategia. Lisäksi Saksa hyväksyi vuonna 2011 suunnitelman meritaloutensa edistämiseksi.

Osassa jäsenvaltioista on luotu ministeriöiden välistä koordinoitua tai perustettu ministerinvirkoja, kuten Kyproksessa, Ranskassa, Alankomaissa ja Puolassa. Eräillä merialueilla, kuten Schleswig-Holsteinissa, Västra Götalandissa ja Bretagnessa on jatkettu alueellisten meristrategioiden kehittämistä vuoden 2009 jälkeen.

17 jäsenvaltiota ja assosioitunutta maata käynnisti vuonna 2010 terveitä ja tuottavia meriä ja valtameriä koskevan yhteisten ohjelma-aloitteen edistääkseen tutkimusresurssien ja -kapasiteetin välisiä synergioita.

7.2. Kehitys EU:n tasolla

Euroopan parlamentti antoi lokakuussa 2010 yhdenmättyä meripolitiikkaa koskevan päätöslauselman, jossa vahvistettiin meriasioita koskevan yhdenmätyn lähestymistavan hyödyllisyys ja kehoitettiin komissiota kehittämään merialueita koskeva ulottuvuus Eurooppa 2020 -strategiaan.

Joulukuussa 2011 tuli voimaan *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EU:n yhdenmätyn meripolitiikan edelleenkehittämistä koskevasta tukiohjelmasta*. Se on ensimmäinen yhdenmättyä meripolitiikkaa koskeva vuosien 2012–2013 toimintaohjelma, jonka yksityiskohtaista täytäntöönpanoa kuvaillaan liitteenä olevan SEC-asiakirjan 6.2.5 kohdassa.

Kyseisen asetuksen useissa oikeusperustoissa tunnustetaan yhdenmety meripolitiikan laaja-alainen lähestymistapa.

Yleisten asioiden neuvostossa annettiin yhdenmety meripolitiikkaa koskevia monialaisia päätelmiä Ruotsin (marraskuu 2009), Espanjan (kesäkuu 2010) ja Puolan (joulukuu 2011) puheenjohtajakausilla. Niissä esitetään yleiskatsaus viimeaikaisesta kehityksestä, annetaan hyväksyntä meneillään oleville aloitteille ja kannustetaan tulevaan kehittämiseen.

Alueiden komitea antoi tammikuussa 2011 lausunnon, jossa korostetaan, että on erittäin tärkeää taata yhdenmety meripolitiikan onnistuminen ympäristöön liittyvistä, taloudellisista ja sosiaalisista syistä. *Euroopan talous- ja sosiaalikomitea* antoi helmikuussa 2011 yhdenmety meripolitiikkaa koskevan lausunnon, jossa tuettiin mereen liittyvien toimintojen monialaisia ja rajatylittäviä synergioita.

7.3. Kehitys kansainvälisellä tasolla

Komissio on yhdenmety meripolitiikan kansainvälisen ulottuvuuden kehittämisestä vuonna 2009 antamansa tiedonannon mukaisesti tehostanut pyrkimyksiään meriasioden kansainvälisillä areenoilla.

Maailmanlaajuisella tasolla EU on valtameriä ja merioikeutta sekä kestävä kalastusta koskevissa vuotuisissa päätöslauselmissa vaatinut entistä kunnianhimoisempaa toimintaa ja kannustanut mahdollisimman monia maita liittymään YK:n merioikeusyleissopimuksen (UNCLOS) kaltaisiin meriasioden hallinnointivälineisiin. Erityisen hyvin onnistuttiin käynnistämään YK:n tasoinen menettely, jonka pitäisi lopulta johtaa neuvotteluihin merten biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä ja kestävä käyttöä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolella olevilla alueilla koskevasta UNCLOS-sopimuksen täytäntöönpanosopimuksesta. Riossa kesäkuussa 2012 pidetyssä YK:n kestävä kehityksen konferenssissa EU pyrki myös vauhdittamaan merten ja valtamerten suojelua sekä meriasioden hallintoa. Rohkeampi ulkoinen toiminta tuottaa tulosta, mistä todistavat alueellisten kalastusjärjestöjen voimakkaampi toiminta ja lisääntynyt yhteistyö EU:n ulkopuolisten maiden kanssa laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjunnassa.

Meriasioista on tullut säännöllinen keskustelunaihe EU:n kumppanien, kuten Kiinan, Venäjän, Japanin, Kanadan ja Yhdysvaltojen kanssa. Alakohtaiset vuoropuhelut on vähitellen ulotettu koskemaan yleisemmin yhteistyötä maailmanlaajuisissa meriasioissa.

7.4. EU:n merialaa koskeva tietoisuus ja näkyvyys

Yhdenmety meripolitiikan ensimmäisiä tavoitteita oli lisätä Euroopan merellisen identiteetin ja merialan taloudellisten mahdollisuuksien näkyvyyttä eurooppalaisten keskuudessa. Yleinen tietoisuus on olennaista aloilla, joilla merialan intressit kilpailevat muiden alojen kanssa poliittisesta tuesta, investoinneista tai työmarkkinoilla.

Eurostat on yhdenmety meripolitiikan käyttöönotosta alkaen osallistunut meripolitiikkaa tukevien tilastotietojen tuottamiseen merielinkeinoja ja merialueita koskevien taloudellisten tietojen parantamiseksi. Eurostatin työohjelmiin on sisällytetty merialaan liittyviä aloitteita. Vuodesta 2009 alkaen on julkaistu säännöllisesti tilastoja rannikkoalueista ja merielinkeinoista.

Interaktiiviset välineet, kuten *Maritime Forum* ja *Atlas of the Sea* helpottavat mereen liittyvän tiedon saatavuutta ja auttavat lisäämään EU:n merialaa koskevaa tietämystä. Vuosittain

toukokuun 20. päivänä vietettävä *Euroopan meripäivä* on keskeinen tapahtuma, jolla lisätään tietoisuutta EU:n merialan mahdollisuuksista.

8. PÄÄTELMÄT

Yhdennetty meripolitiikka luotiin Euroopan unionin merialueita koskevan ulottuvuuden vahvistamiseksi. Se on kasvanut tästä visiosta välineeksi, josta on konkreettista hyötyä meritalouden kasvuun ja kestävyys Euroopassa. Kuten tässä kertomuksessa todetaan, koordinoitu toiminta, jolla pyritään alentamaan kustannuksia, lisäämään resurssitehokkuutta, vähentämään riskejä, tukemaan innovointia ja parantamaan julkisten varojen käyttöä, vahvistaa merielinkeinojen huomattavaa merkitystä Euroopan taloudelle ja Eurooppa 2020 -strategian tavoitteille.

Komissio vahvistaa parhaat mahdolliset edellytykset mereen liittyvälle kestäväälle taloudelliselle kehitykselle. Kyseiset saavutukset huomioon ottava *Sininen kasvu* on tulevien vuosien tavoite. Kyproksen puheenjohtajakaudella järjestettävä yhdennettyä meripolitiikkaa käsittelevä epävirallinen ministerikokous tulee olemaan merkittävä etappi kohti tätä päämäärää. *Sininen kasvu* avaa yhdennetyn meripolitiikan toisen vaiheen, jossa tavoitteena on saada aikaan terve meritalous innovoinnin, kasvun ja kestävyys varmistamiseksi Euroopan kansalaisille.